

नव ज्ञानचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

कोरोड जतिमा थियो । फोर्ष टिकेउडमा ११ करोड हायाहारीमा पुगेका छौं । केकीले भनिन् ।

केकी अधिकारी स्टारर 'बोवसीको घर'ले घरेलु बक्स अफिसमा १० करोड रुपैयाँ गुप्तको आँकडा पार गरेको छ । चौथो सप्ताहसम्म कुल कलेक्सन ११ करोड हायाहारीमा रहेको उनले जानकारी दिइन् । जो कमाइसँगै 'बोवसीको घर' २०८१ सालमा १० करोडको आँकडा पार गर्ने पहिलो नेपाली फिल्म बनेको छ । 'तेस्रो सातासम्म हाजी १० करोड जतिमा थियो । फोर्ष टिकेउडमा ११ करोड हायाहारीमा पुगेका छौं । केकीले भनिन् ।

आजको विचार...
आजको... (दुई पेजमा)
रमेशप्रसाद गौतम

अनगोल केसी स्टारर फेठारी झाम 'फकी फकी'को देशबापी छुवाङ्स ठिकठ बिक्री सुरु भएको छ । मुख्य मलिटलेक्स वेजले सुभोटा गुरुङ निर्देशित फिल्मलाई असाहजनक शो दिएका छन् । वयुष्मध्वस चेनला कुल शो संख्या ६१ छ । आइधनआइमा १४ र तान शितेलाजमा १ शो तय छन् । शो संख्या हेर्दा ओपनिङ असाहजनक हुने देखिएको छ । टेलर बाट प्राप्त हाइको प्रभाव फिल्मको शो वितरणमा देखिएको छ । एकसाथ रिजिज तयारीमा छ । फेठारी झाम जनामा बनेको फिल्मलाई टेलरको हाइ, केकीको स्टाररको साथ मिलेले निर्माता अधिकारीको बुझाई छ ।

सक्षिप्त समाचार कालिपुरका अध्यक्ष सिरोहिया पत्राङ

काठमाडौं, जेठ ८ / कानिपुर मिडिया ग्रुपका अध्यक्ष कैलाश सिरोहियालाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ । सिरोहियालाई थापाथलीस्थित मुख्यालयबाट नियन्त्रणमा लिइएको हो ।
नागरिकताको विषयलाई लिएर जिल्ला अदालत धनुषापले पक्राउ पूर्जा जारी गरेपछि प्रहरीले उनलाई पक्राउ गरेको हो । अपराध अनुसन्धान कार्यालयका एसएसपी सानुराम भट्टराई नेतृत्वको टोली थापाथलीस्थित कानिपुर मुख्यालयमा पुगेर अध्यक्ष सिरोहियालाई नियन्त्रणमा लिएको छ । प्रहरीले उनको कार्यक्षेत्रबाट नियन्त्रणमा लिएको हो ।
पक्राै लैजाई गर्दा उनका समर्थकहरूले गुहमन्त्री र प्रहरीको कार्यशैलीको विरोध गर्दै नाराबाजी गरेका थिए । कानिपुर मुख्यालयमा पुगेर अध्यक्ष सिरोहियालाई पक्राउ गर्नु प्रेस स्वतन्त्रताविपरित भएको सरकारीवाला पक्षहरूले बताएका छन् ।

गाउँ फर्किएर व्यवसायिक गाई-भैसी पालन दुध बिक्रीबाटै मासिक लाखौं आमदानी

राजेश तम्बास (गुल्मी), जेठ ८ / गुल्मीको रेसुङ्गा नगरपालिका-७ का शम्भु पाण्डे रोजगारीका लागि १२ वर्ष विदेश बसे । विदेश (दुबई) मा उनले होटलमा काम गर्थे । उनी एकपटक घर आएको बेला फेरि विदेश जान मन लागेन । अन्ततः पाण्डेले २०७० सालदेखि व्यावसायिक गाईपालन सुरु गरे ।
सिद्धाबावा गौशाला तथा कृषि फर्ममा १० गाईबाट व्यवसाय सुरु गरेका पाण्डेको गोठमा अहिले १५ माऊ गाई छन् । त्यसबाहेक साना बाच्छीहरू पनि छन् । गाईबाट पाण्डेले दैनिक न्यूनतम ८० लिटर दूध उत्पादन गर्छन् । उनले प्रति लिटर ७५ मा तम्घासमा उक्त दूध बिक्री गर्दै आएका छन् । दैनिक ६ हजारको दूध बिक्री हुन्छ ।
मासिक एक लाख ८० हजार बाट वार्षिक २१ लाख ६० हजारभन्दा बढी आमदानी हुन्छ, पाण्डेले भने, 'दूध बिक्रीबाट आमदानीसँगै सन्तुष्टि पनि मिलेको छ ।' विदेशको काममा स्वतन्त्रता नहुने भन्दै उनले विदेशको काम र स्वदेशको कर्ममा तुलना गर्न नसकिने बताए । पाण्डेसँग अहिले जमी, होमिस्टाइडलगायत जातका गाई छन् ।
'बिहान साढे ४ बजे उठेर गाईको स्याहारसुसारमा लाग्छु,' उनले भने, 'एकचित भएर काममा लागे सफल भइन्छ ।' यस्तै धुर्कोट गाउँपालिका-६ का भैरवनाथ अर्यालले कोभिड-१९ भन्दा अगाडि बुटवलमा व्यवसाय गर्थे । विसं २०७७ मा कोरोनाले उनलाई घर

फर्कायो । बच्चाबच्चीको पढाइ पनि बन्द भयो । कोभिडले केही समय बुटवल फर्किने स्थिति भएन । केही समयका लागि गाउँ आएका अर्याल पुनः बुटवल नफर्किने गरी भैसी व्यवसायमा लागे ।
२०७७ सालबाटै 'अर्याल पशुपक्षी फर्म' बाट भैसीपालन व्यवसायमा लागेका अर्यालको गोठमा अहिले २२ वटा माउ भैसी छन् । त्यो बाहेक साना पाडापाडी गरेर ३० वटाभन्दा धेरै छन् । 'प्रति लिटर सय रुपैयाँमा दैनिक ८० लिटर दूध घरबाटै बिक्री भइरहेको छ,' अर्यालले भने, 'पाउँका १० जनालाई रोजगार पनि दिएको छु ।' उनले एउटा याममा एक सय ५० लिटरसम्म दूध बिक्री गरेको बताए । व्यवसाय सुरु गर्दाको वर्ष बाहिरै वातावरण नबुझेर घाटामा गए पनि अहिले फर्मको स्थिति सुधारजनक रहेकाले भैसीपालन व्यवसायमा सन्तुष्टि

मिलेको छ । गत वर्ष भेटेरिनरी कार्यालयले पाँच लाखको कार्यक्रम लिएर सहयोग गरेको अवलंबाताउँछन् । सुस्मा गाउँमा भैसीपालन व्यवसाय गर्छुभन्दा नपत्याउन गाउँलेहरू अहिले आफ्नो कर्म देखेर दङ्ग परेका अवलंबे बताए ।
अर्यालले भैसीपालन व्यवसायका साथसाथै व्यावसायिक मकै र धानखेती पनि गरेका छन् । यसका लागि मालिका गाउँपालिका-६ मा वार्षिक १८ लाख तिर्नेगरी जग्गा भाडामा लिएका छन् । तर गाउँमा कामदार नपाइने समस्या भएको अवलंबे बताए । पाण्डे र अर्याल मात्र होइन, धुर्कोट गाउँपालिका-५ वस्तुका रवीन्द्र धिमिरे पनि दूध उत्पादनमै व्यस्त छन् । बिहानदेखि बेलुकासम्म उनको समय गाई/भैसीको स्याहार, दूध दुहने, व्यार्केटिङ गर्ने र बजार पठाउनेमा बिन्छ । 'अहिलेसम्म एक

करोड छ लाख लगानी लगाएको छु, यसबाट ३० गाई/भैसी अर्दे गोठ बनाएको छु । ३० गाई/भैसी पनि किनेको छु,' धिमिरेले भने, 'भैसीपालन व्यवसायबाट म र मेरो परिवार सन्तुष्ट छु ।' धिमिरेले दैनिक ७० भन्दा बढी लिटर दूध बिक्री गरिरहेको बताए । उनले २०६२ सालमा त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट समाजशास्त्र विषयमा स्नातकोत्तर गरेका छन् । सानैदेखि आफू पनि स्वरोजगार बन्ने र अरूलाई पनि स्वरोजगार बनाउने आफ्नो लक्ष्य भएको धिमिरे बताउँछन् । कोशीका महामारीपछि गाउँ आएर व्यवसाय सुरु गर्दा घरमा र गाउँमा कसैले नपत्याएको उनको भनाई छ । 'सुस्मा त कसैले पत्याएनन् तर निरन्तर गर्दै गए,' धिमिरेले भने, 'अहिले व्यावसायिक कृषक बन्न पाउँदा खुसी लागेको छ ।'

माथिल्लो तह अध्ययन गरेर विदेश नै जानुपर्छ भन्ने धारणा गलत साबित गराउन आफू लागिपरेको उनले बताए । हिमालय माविबाट एसएलसी दिएपछि उच्च शिक्षा अध्ययन गर्न गाउँ छोडेको २२ वर्षपछि धिमिरे फेरि गाउँ फर्किएर व्यावसायिक भैसीपालनमा लागेका हुन् । राज्यले कृषि क्षेत्रलाई अगाडि बढाउन अनुदानको सट्टा सरल कृषि कर्जाको व्यवस्था गर्नुपर्ने धिमिरेको भनाई छ । लम्पी रिकन रोगबाट धेरै गाई/भैसी गुमाए पनि क्षतिपूर्ति नपाएको उनको गुनासो छ । गुल्मीमा पाण्डे, अर्याल र धिमिरे त व्यावसायिक दूध उत्पादनमा लागेका केही प्रतिनिधिमुलुक कृषक मात्रै हुन् । बजारको कुनै समस्या नहुने र दूधबाट विभिन्न धरीका परिकार समेत बनाएर बिक्री गर्न सकिने भएपछि जिल्लाका किसान दूध उत्पादनतर्फ आकर्षित भएका छन् । अधिकोश दूध सम्बन्धित स्थानीय बजारमा खपत हुने गरेको छ । त्यसका अलावा तम्घास, रिडी, सत्यवतीको जुहाङ्ग, रूखेबोकको बलेटक्सार, मुषिकोटको वासिटेक्सार बस्ता ठाउँमा दूध बढी खपत हुँदै आएको छ । भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवाविज्ञ केन्द्रका प्रमुख हुमाकान्त पाण्डेले गुल्मीको दुई लाख ६० हजार जनसंख्यालाई वार्षिक ९० लिटरका दरले पिउन पुग्नेगरी दूध उत्पादन भएको बताए । जिल्लामा दूध उत्पादन बढ्दै गन् भेटेरिनरी अस्पताल तथा विज्ञ केन्द्रले अगुवा कितानालाई तालिम दिएको उनको भनाई छ ।

आज जैविक विविधता दिवस मनाउँदै

पाल्पा, जेठ ८ / अन्तर्राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवस आज नेपालमा पनि विभिन्न कार्यक्रम गरी मनाइँदैछ । जैविक विविधताका मुद्दाप्रतिको बुझाइ र सचेतना बढि गन् उद्देश्यले संयुक्त राष्ट्र संघको आहवानमा हरेक वर्ष मे २२ तारिखमा यो दिवस मनाउने गरिएको हो ।
जमिन तथा पानीको सतहमा रहने प्राणी तथा वनस्पति एवं सुरुभू जीवको जीवनचक्रसहित वातावरणीय पञ्जालसँगै समेत केन्द्रमा राखेर विश्वभर चेतनामूलक कार्यक्रम हुने गरेको छ । दिवसको अवसरमा नेपालले पनि विभिन्न चेतनामूलक कार्यक्रमको आयोजना समेत गरेको छ । देशहरूले जैविक विविधता प्रतिका अनेक सम्झौताहरू र सम्झौतहरू अनुमोदन गरे पनि कदमहरूमा खासै परिवर्तन नदेखाएका कारण यस वर्षदेखि राष्ट्र र राष्ट्र प्रमुखहरूलाई जैविक विविधताप्रति

यप जुफार हुन आग्रह गरिएको हो । सन् १९९२ मे २२ मा ब्राजिलको रियो दि जनेरियोमा सम्पन्न पृथ्वी शिखर सम्मेलनले जैविक विविधता महासन्धी अगाडि बढाउने निर्णय गरेको थियो ।
त्यसपछि सन् १९९४ देखि मे २२ का दिन जैविक विविधता दिवस मनाउने अध्यास थालियो । जेनेरियो सम्मेलनको निर्णयलाई सन् २००० डिसेम्बर २२ मा बसेको संयुक्त राष्ट्र संघको महासभा बैठकको निर्णय नम्बर ५५ र २०१ ले थप अङ्गीकार गर्नु र प्रत्येक वर्ष २२ मे लाई अन्तर्राष्ट्रिय जैविक विविधता दिवसका रूपमा मनाउने घोषणा गरेको हो । कानुनतः नेपालमा जैविक विविधतालाई वातावरण संरक्षण ऐन २०१३ अनुसार व्यवस्था गरिँदै जैविक विविधता भन्नाले पारिस्थितिक प्रणाली, प्रजातीय प्रणाली र वंशाणुगत प्रणालीको विविधता भन्ने बुझिन्छ ।

एमाले पाल्पाको १० औं जिल्ला अधिवेशनको तयारी अन्तिम चरणमा

अध्यक्षमा पोखरेल र घर्तीको चर्चा

कृष्ण पोखरेल
पाल्पा, जेठ ८ / नेकपा एमाले पाल्पाको १० औं जिल्ला अधिवेशनको तयारी अन्तिम चरणमा पुगेको छ । तयारीका लागि जिल्लाका नेताहरू आ-आफ्नो जिम्मेवारी अनुसारको काममा खटिएका छन् । एमाले पाल्पाको १० औं अधिवेशन यही जेठ ११ र १२ गते तानसेनमा हुँदै छ । पार्टी अध्यक्ष धनेन्द्रराज धिमिरेको संयोजकत्वमा ५ सय ७५ जना सदस्य रहेको मूल व्यवस्थापन समिति गठन गरी अन्तिम तयारीको काम भइरहेको एमाले पाल्पाले जनाएको छ ।
१० औं अधिवेशनको लागि पार्टी अध्यक्ष धिमिरेको संयोजकत्वमा निवर्तमान अध्यक्ष नारायण प्रसाद आचार्यसहित ४ सदस्यीय प्रतिवेदन निर्माण उप-समिति, उपाध्यक्ष देवीलाल

लामिछुनिको संयोजकत्वमा आर्थिक उप-समिति, सचिव रामजी पोखरेलको संयोजकत्वमा प्रतिनिधी व्यवस्थापन उप-समिति, तानसेन नगर कमिटीको संयोजकत्वमा अतिथि सकार तथा मन्त्र व्यवस्थापन समिति, उपाध्यक्ष लामिछुनिको संयोजकत्वमा ११ सदस्यीय अवासर तथा भोजन व्यवस्थापन उप-समिति, जिल्ला

कमिटी सदस्य रामलाल श्रेष्ठको संयोजकत्वमा स्वास्थ्य सेवा उप-समिति, जिल्ला कमिटी सदस्य हुम गैरेको संयोजकत्वमा सांस्कृतिक उप-समितिले रहेको आ-आफ्नो जिम्मेवारी अनुसार काम गरिरहेको एमाले पाल्पाले जनाएको छ । अधिवेशनको लागि जेठ ५ गते नै ८१ वटा वडा कमिटी, १० वटा पालिका,

२० वटा भातुसंगठनबाट ४ सय ५० जना प्रतिनिधीहरू छुनौट भएका छन् । छुनौट भएका प्रतिनिधीहरूको ५ प्रतिशत जिल्ला कमिटीबाट मनोनय गर्ने कार्यक्रम रहेको छ । एमाले अधिवेशनको बन्दसभामा ४ सय ७२ जना प्रतिनिधीहरू भाग लिने छन् ।
बाँकी वित्तिय पेसमा...

प्रा.वि.पु.नं. ०५१/०५२

प्रा.वि.प्र.का.नं. १९/०५१/०५२

जनचेतना

सम्पादकीय

जैविक विविधता संरक्षण आवश्यक

पारिस्थितिक प्रणाली, त्यस भागका रूपमा रहेका जीवर वनस्पतिको सम्बन्ध तथा विविधतालाई नै जैविक विविधता भन्ने गरिन्छ । आकाशीय, स्थलीय, जलीय, सामुद्रिक र अन्य क्षेत्रमा रहेका जीवजन्तुहरूको पारिस्थितिक प्रणालीमा विविधता रहन्छ । जैविक विविधताले प्राणी, वनस्पति तथा सूक्ष्म जीवात्मको जातीय-प्रजातीय विविधता, आनुवांशिक विविधता तथा पारिस्थितिक प्रणालीको विविधता समेतलाई जनाउँछ ।

जैविक विविधता महासन्धि, १९८२ ले पृथ्वीको जल, स्थलर आकाशमा आफ्नो जीवनयापन गर्ने सम्पूर्ण जीवजन्तु, वनस्पति र मानवबीचको सहअस्तित्व तथा अन्तर सम्बन्धमा रहेको विविधता जैविक विविधता भनेको छ । यो भौगोलिक तथा पारिस्थितिकीय विविधताको उपज स्वरूप सिर्जित प्रजातिगत तथा आनुवांशिक विविधता हो । यसले पृथ्वीमा भएका सूक्ष्म तथा स्थूल जीव तथा वनस्पतिको समष्टी रूपलाई जनाउँछ र जैविक विविधतालाई अणु वा अनुवंशको सूक्ष्मतम तहदेखि बृहत् पारिस्थितिक तहसम्म अध्ययन गर्न सकिन्छ । तर पछिल्लो समय मानववस्तीको विकाससँगसँगै जैविक विविधता समेत ह्रासले अवस्थामा छ । जनसंख्या वृद्धिका कारण प्राकृतिक स्रोतको अत्यधिक दोहन तथा वास्तुस्थानको विनाश अनि बढ्दै गएको जलवायु परिवर्तन र विश्व उष्णीकरणका कारण जैविक विविधता संकटमा छ । संकटमा पर्दै गएको जैविक विविधताको रक्षाको लागि अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा अभियान सञ्चालन गर्ने ध्येयले हरेक वर्ष मे २२ तारिख अर्थात् आजकै दिन जैविक विविधता दिवस मनाउने गरिन्छ । हरेक वर्ष यो कार्यक्रम मनाउने गरिए पनि जैविक विविधताको संरक्षण भने हुन सकेको छैन । यो विडम्बनाको कुरा हो ।

मानवीय क्रियाकलापका कारण पृथ्वीबाट कैयन जीवजन्तुका वंश नै समाप्त भैसकेका छन् भने कुनै अति नै संकटापन्न अवस्थामा पुगिसकेको सन्दर्भमा भरी संकट टान्नको लागि मानव समुदायले जैविक विविधता रक्षाका कदम चाल्नु अपरिहार्य बनिसकेको छ । जैविक विविधता संरक्षणका कार्यलाई सिमसार संरक्षण, वन व्यवस्थापन र दिगो अर्थात् कृषिसँग जोडेर एकीकृत गरेर लैजानुपर्छ । जैविक विविधता संरक्षण र प्रयोग सम्बन्धि समाजमा अनेकौँरैथाने ज्ञान र विष छरिएररहेका छन्, यस्ता ज्ञान र सीपको संकलन, प्रचार र व्यवहारिक रूपमा लानु गर्ने काम गर्नुपर्छ । रासायनिक विषादीले जैविक विविधताको संरक्षणमा ठूलो चुनौती थपेको छ, त्यसैले यसको उत्पादन, आयात, निर्यात प्रयोगमा कडाई गर्नुपर्छ । डढेलोरोकथाम, जिडिबूटी र अन्य वनस्पतिको व्यवस्थित संकलन, जैविक करिडोर निर्माण, शहरी हरियाली वृद्धि जस्ता कार्यहरूलाई जैविक विविधता संरक्षणको अभिन्न अंगको रूपमा सञ्चालन गर्नुपर्छ । तिनै तहका सरकार संरक्षणमा संलग्न निकायहरू यी कुराहरू समयमै बुझेर जैविक विविधताको संरक्षणमा लाग्न जरुरी देखिन्छ ।

Opinion @ Social Network

भुटका हतियारहरू जति धाराला भएपनि, यथार्थलाई कहिल्यै कसैले टुकाउन सक्दैन । (सिर्जना डीकेको फेसबुकबाट लिएको छवि)

यो साम्यमा सामाजिक संजालमा हिट गरिएका धाराणाहरू राख्नेछौं । यसका लागि फेसबुक पेज www.facebook.com/shitalapati मा लगभग गर्न सक्नुहुन्छ ।

जनजन्मचेतना दैनिकको यस्ता तर्फबाट आइँदेको छ । यो पत्रिका अठ्ठ स्तरीय अनि पठनीय बनाउनको लागि तर्फबाट अगुवा सुझावहरूको हामीलाई अचल्यै जरुरी छ । पाठकजनक तर्फबाट सुझावहरू दिई हामीलाई सहयोग गर्नुहुन हामी अनुरोध गर्दछौं ।

जनजन्मचेतना दैनिक
भगवतीदेवी तामेन, पाल्पा

प्रदूरी कार्यालय	५४०५०१
भुटेल	०९१-५४०२२
स.प्र.बामा भुटेल	०९१-५४०२२
पारिजात रामबाण	०९१-५४०२२
भैरहवा	०९१-५४०२२
अर्घाखाँची	०९१-५४०२२
फर्पि	०९१-५४०२२
पारसी	०९१-५४०२२
तीर्थहवा	०९१-५४०२२
पासा	०९१-५४०२२
धारा रामपुर	०९१-५४०२२
अपवाला कार्यालय	
सुनसरी/सिन्धुली	०९१-५४०२२
सुनसरी/अर्घाखाँची	०९१-५४०२२
सुनसरी/सिन्धुली	०९१-५४०२२

आजको शिक्षाले दिमागी काम

नेपालको शिक्षा प्रणाली अत्यन्त ढंगले चलिरेको छैन । यसको आधार कमजोर छ । हानको शिक्षाले उत्पादित जनशक्तिको खोजीमा मौतारिरेको छ । देशभरका शिक्षित हुनेहरूमध्ये फ्रण्डे १३ प्रतिशतले साधारण शिक्षा हासिल गरेका छन् । प्राविधिक शिक्षातर्फ न्यून प्रतिशत छ । साधारण शिक्षा हासिल गरेकाले रोजगार पाउँदैनन् र यस किसिमको शिक्षाले स्वरोजगारको स्थिति सिर्जना गर्न सक्दैन । देशको सरकारी तथ्यांक अनुसार उच्च शिक्षामा १७ प्रतिशत भन्दा बढी देखिँदैन । त्यसमा पनि धिनले रोजगार पाउन सक्दैनन् भने शिक्षाको प्रयोजन के नै देखियो र ? मूलतः शिक्षाको जरोदेखि नै कमजोर हुँदै आएपछि सरकारले यति लागानी छुट्टी लागानी छु भन्दासा गुणस्तरीय शिक्षा हुने होइन । सार्वजनिक शिक्षाको स्तर खस्को छ भने निजी क्षेत्र व्यापारिक छ । अनि कुन चाहिँलाई राम्रो भन्ने ? बहुसंख्यक नेपालीको आर्थिक अवस्था डामात्रै छ । तिनको पहुँच निजी शिक्षामा पुग्न सक्दैन । शैक्षिक सत्रको आरम्भमा कतिपय सरकारी विद्यालयले भर्ना संख्या बढी भएको देखाउन नक्की तथ्यांकसमेत देखाउने गरेको सुन्नमा आउँछन् । बीचमा विद्यालय छाड्नेको संख्या त्यति नै भेटिन्छ । कक्षा एकमा भर्ना भएका संख्या १० कक्षासम्म पुग्दा २० प्रतिशत भन्दा कम हुन पुग्दछ । उच्च शिक्षासम्म पुग्दा न्यूनमात्र पुग्दछन् । सार्वजनिक शिक्षामा बढी लागानी भएको छ भन्ने चर्चा गरिए तापनि त्यो अपयर्थ छ । सार्वजनिक शिक्षामा अर्क तल्लो तहको शिक्षामा भने कम लागानी पुग्छ । यस तहमा फ्रण्डे ७० प्रतिशत बालबालिका प्राथमिक तहको आधारभूत सीपबाट विमुख छन् । जम्मा आठ प्रतिशत विद्यार्थीले मात्रै माध्यमिक तहको आधारभूत सीप सिकेको अनुमान गरिन्छ । विकसित देशहरूमा ७० प्रतिशत विद्यार्थीले आधारभूत माध्यमिक तहको सीप सिकेका हुन्छन् । प्राविधिको विकासलाई हेर्दा विकसित र अविकसित बालबालिकाको सिकाइमा ठूलो फरक देखिन्छ । यो समस्या विश्वव्यापी नै चुनौतीका रूपमा छ । नेपालले गम्भीरतापूर्वक गिनाल्नु जरुरी छ । कतिपय निजी स्रोतका विद्यालय गुणस्तरीय शिक्षाका नाममा पुस्तकका मोलम बढाएर केटाकेटीको काँधमा बोभ थोपने काम गरिरहेका छन् भने अर्कातर्फ अव्यावहारिक एकोहोरो र पढाइभन्दा बाहिर केही नजान्ने जनशक्ति उत्पादन गरिरहेका छन् । पाठ्यपुस्तकमा भएका कुरा सर्वकालीन र सधा उपयोगी नहुन सक्दछन् । यसर्थ पाठ्यक्रमको उद्देश्यलाई पूरा गर्नेगरी शिक्षकले समसामयिकतामा जोड दिई वर्तमान चुनौती र समाधानमा बल पुऱ्याउन सक्नुपर्छ । परीक्षाका लागि घोकाइको आधारमा परीक्षामा उत्तीर्ण गराएका हुन्छन् । पछि व्यवहारमा उसले सिकेका ज्ञान सीप असान्दर्भिक बन्न सक्दछन् । खालि एकोहोरो शिक्षण विधिमात्र अपनाएर विद्यार्थीलाई विषयको जानकारी गराउनुभन्दा बोभ थपिदिएभन्ने भएको छ । सबै तहमा किताब बेस्सरी बोकाइदिइरहेका छन् अनि बेस्सरी घोकाइरहेर कहाँ व्यावहारिक ज्ञान पढायो ? त्यसको प्रतिफल के आयो ? दोष विद्यार्थीलाई कि सिकाइ प्रणालीलाई यी यावत् पक्षको मन्नु गर्नु जरुरी छ । आज पढाउने पुस्तकका विषय कुन कालखण्डमा लेखिएका होलान्, अहिले ती घटना परिस्थिति बदलिएका हुन सक्छन् । ती पुस्तक अपडेट गराउँदै लगेमात्र विद्यार्थीको दक्षता वृद्धिमा बल पुग्दछ । यी सबै घटनालाई नयाँ ढंगले नयाँ परिवेशमा शिक्षकले सिकाउन सक्नुपर्छ । आज ज्ञान पुँजीको प्रभाव बढ्नु थालेसँगै अध्ययन अनुसन्धानमा विकसित देशहरूले व्यापक विस्तार गर्दै आएका छन् । सिकासोम्मुख मुलुकका जनशक्ति प्रयोग गरी नयाँ, ज्ञान र प्रविधि विकास गरिरहेका छन् । विश्वमा कम्प्युटर, स्मार्ट फोनको प्रयोग बढेसँगै र गुगलएप्लेजस्ता ठूला डेटा सेन्टरमा भर पर्नु थालेपश्चात मानिसको दिमाग

रमेशप्रसाद गौतम

प्रविधिको विकासलाई हेर्दा विकसित र अविकसित बालबालिकाको सिकाइमा ठूलो फरक देखिन्छ । यो समस्या विश्वव्यापी नै चुनौतीका रूपमा छ । नेपालले गम्भीरतापूर्वक गिनाल्नु जरुरी छ । कतिपय निजी स्रोतका विद्यालय गुणस्तरीय शिक्षाका नाममा पुस्तकका मोलम बढाएर केटाकेटीको काँधमा बोभ थोपने काम गरिरहेका छन् भने अर्कातर्फ अव्यावहारिक एकोहोरो र पढाइभन्दा बाहिर केही नजान्ने जनशक्ति उत्पादन गरिरहेका छन् । पाठ्यपुस्तकमा भएका कुरा सर्वकालीन र सधा उपयोगी नहुन सक्दछन् । यसर्थ पाठ्यक्रमको उद्देश्यलाई पूरा गर्नेगरी शिक्षकले समसामयिकतामा जोड दिई वर्तमान चुनौती र समाधानमा बल पुऱ्याउन सक्नुपर्छ । परीक्षाका लागि घोकाइको आधारमा परीक्षामा उत्तीर्ण गराएका हुन्छन् । पछि व्यवहारमा उसले सिकेका ज्ञान सीप असान्दर्भिक बन्न सक्दछन् । खालि एकोहोरो शिक्षण विधिमात्र अपनाएर विद्यार्थीलाई विषयको जानकारी गराउनुभन्दा बोभ थपिदिएभन्ने भएको छ । सबै तहमा किताब बेस्सरी बोकाइदिइरहेका छन् अनि बेस्सरी घोकाइरहेर कहाँ व्यावहारिक ज्ञान पढायो ? त्यसको प्रतिफल के आयो ? दोष विद्यार्थीलाई कि सिकाइ प्रणालीलाई यी यावत् पक्षको मन्नु गर्नु जरुरी छ । आज पढाउने पुस्तकका विषय कुन कालखण्डमा लेखिएका होलान्, अहिले ती घटना परिस्थिति बदलिएका हुन सक्छन् । ती पुस्तक अपडेट गराउँदै लगेमात्र विद्यार्थीको दक्षता वृद्धिमा बल पुग्दछ । यी सबै घटनालाई नयाँ ढंगले नयाँ परिवेशमा शिक्षकले सिकाउन सक्नुपर्छ । आज ज्ञान पुँजीको प्रभाव बढ्नु थालेसँगै अध्ययन अनुसन्धानमा विकसित देशहरूले व्यापक विस्तार गर्दै आएका छन् । सिकासोम्मुख मुलुकका जनशक्ति प्रयोग गरी नयाँ, ज्ञान र प्रविधि विकास गरिरहेका छन् । विश्वमा कम्प्युटर, स्मार्ट फोनको प्रयोग बढेसँगै र गुगलएप्लेजस्ता ठूला डेटा सेन्टरमा भर पर्नु थालेपश्चात मानिसको दिमाग

सुधारतर्फ लाग्नु मानसिब हुन्छ । आजको विश्व बजारमा जो जहाँ गएर पनि पढ्न सक्छ । किर्ति कसैको रोकतक हुनुहुँदैन । हुन सक्छ नेपालमा चाहे अनुसारको विषय र न्यूनतम गुणस्तरको प्रत्याभूति नभएर नै बाहिर गएका हुन सक्छन् । यसर्थ न्यूनतम स्तरको प्रत्याभूति किन भयो यस सम्बन्धमा सुधार र परिवर्तनको खाँचो छ । देशमा देखापरिरेको दण्डहीनता, भ्रष्टाचार र सुशासनको अभावले युवा वर्गमा निराशा र कुट्टा देखापुने पलायन हुने प्रतिको विकास हुँदैछ । राजनीतिक नेतृत्वमा शिक्षालाई सही ढंगले समयानुकूल बनाउन मुलुकका विदेशीका नागरिकहरूलाई कसरी स्वदेश फर्काउने, तिनले सिकेका सीपबाट मुलुकले कसरी लाभ लिने भन्नेमा ध्यान गर्नु जरुरी छ । विदेशमा सीप र शिक्षा सिकेका दक्षता फर्केर नेपालमा काम गर्ने वालावरु कसरी बनाउने भन्नेतिर सरकार व्यथित ढंगले लाग्नुपर्छ । देशलाई चाहिने जनशक्ति के कति चाहिन्छ त्यसमा देशबाहिर अध्ययन गरेका जनशक्ति छन् पकैन आकडा हुनु जरुरी छ । मानिसको जीवन यापनका लागि स्तरीय शिक्षा, स्वास्थ्य र बासव्यवस्थाको खाँचो पर्दछ । प्रायः देशले आफ्नो संविधान वा कानून बनाउँदा शिक्षा क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राख्ने गर्दछन् । देशको उद्योगधन्दा, बन्द्यापार उत्पादनमुलक कार्यदेखि विकास निर्माणमा समेत शिक्षाको प्रभाव परेको हुन्छ । चाहेएका ठाउँमा शिक्षाको स्रोत नपुगेका गुनासा धेरै छन् भने नचाहिएको ठाउँमा स्रोत थुपार्ने गरिन्छ । शिक्षक दरबन्दीमा पनि यही कुरा लाग्नु हुन्छ जहाँ विद्यार्थी थुप्रे छन् त्यहाँ शिक्षक अणु हुन्छन् र जहाँ विद्यार्थी कम छन् त्यहाँ बढी शिक्षक थुपारिएका छन् । विद्यार्थी अनुपातमा शिक्षक भिन्नता कार्य वढीदेखि निष्कष्य छ । राजनीतिक दलका नेताले नियामक निकायलाई आर्तो अनकूल नियम भिन्ने दबाव दिन्छन् । विद्यालय राम्रो भएपछि विद्यार्थीको भविष्य राम्रो हुने हो । विद्यालयसँग अभिभावकको सपना, राज्यको लगानी र योग्य शिक्षकको मिहिनेत जोडिएको हुन्छ । त्यहाँ बालबालिकाको भविष्य उज्वल हुन्छ र अभिभावकको सपना पूरा हुन्छ । विद्यालय राम्रो हुन सकेरि नीति राम्रो हुनुपर्छ, अभिभावक सही हुनुपर्छ, शिक्षक कुशल र योग्य बनुनुपर्छ । शिक्षामा सुधार ल्याउने उद्देश्यले ल्याउन लागेको शिक्षा ऐन संशोधनको संघारमा छ । संशोधनका लागि विगतदेखि प्रयत्न हुँदै आएको छ । तथापि अहिलेकै अवस्थामा विधेयक प्रस्तुत नगरेको चाँहिँ होइन, प्रस्तुत गर्न लाग्दा साँच्चै घनीभूत रूपमा शिक्षक विद्येयकमा आफ्ना शिक्षकहरूले प्रस्तुत विधेयकमा आफ्ना विचार र हान दबाव दिए । शिक्षकका पेशागत मागमा नियुक्तिदेखि सरुवा, बढुवा, मानसमान, निवृत्तिपरगणसम्मका विषयमा शिक्षक माग हुनुगर्ना भएकोले सरकारले ती पूरा गर्नुमा थयस्कर छ ।

प्रयोगको कम हुँदै जान थालेको छ । यसले गर्दा मानिसको दिमागी क्रियाशीलतामा कमी हुनका साथै इंसोम्युल होला भन्ने त्रास उत्पन्न गराउँदछ । सबै जिज्ञासा र प्रश्नको उत्तर गुगलले दिने भएपछि मानिसको दिमागी काम घट्दै जान थालेको छ । शिक्षकले कक्षा कोठामा सिकाएका कुरा ठीक हुन कि होइनन् भनी विद्यार्थीले घरमा आएर गुगललाई सोध्न सक्छन् । यसरी सूचना र ज्ञान भण्डारन भएर रहने भएपछि ज्ञान निर्माणको प्रक्रिया रूत विधियो । हाप्पानता मुलुकको ब्रेन ड्रेनको डरबाट अवभोलि ब्रेन सुत्न हुने खतरा आउने भय बढ्दैछ । नेपालको ब्रेन ड्रेनको चर्को अवस्था छ । केटाकेटी अमेरिका, अष्ट्रेलिया, भारत, चीन, बेलायत, क्यानाडा, जापान, न्युजिल्याण्ड आदि देशमा अध्ययन गर्न ठूलो संख्यामा गएरहेका छन् । विदेशिनु देशका लागि राम्रो होइन । यस्ता विषयमा राज्यको गम्भीर ध्यान जानु जरुरी छ । विद्यार्थीले करोडौँ रूपैयाँ विदेश लगेरहेका छन् । यस सम्बन्धमा अध्ययन र विश्लेषण गरी आवश्यक

शिक्षण र विश्लेषण गरी आवश्यक

विषयको जानकारी गराउनुभन्दा बोभ थपिदिएभन्ने भएको छ । सबै तहमा किताब बेस्सरी बोकाइदिइरहेका छन् अनि बेस्सरी घोकाइरहेर कहाँ व्यावहारिक ज्ञान पढायो ? त्यसको प्रतिफल के आयो ? दोष विद्यार्थीलाई कि सिकाइ प्रणालीलाई यी यावत् पक्षको मन्नु गर्नु जरुरी छ । आज पढाउने पुस्तकका विषय कुन कालखण्डमा लेखिएका होलान्, अहिले ती घटना परिस्थिति बदलिएका हुन सक्छन् । ती पुस्तक अपडेट गराउँदै लगेमात्र विद्यार्थीको दक्षता वृद्धिमा बल पुग्दछ । यी सबै घटनालाई नयाँ ढंगले नयाँ परिवेशमा शिक्षकले सिकाउन सक्नुपर्छ । आज ज्ञान पुँजीको प्रभाव बढ्नु थालेसँगै अध्ययन अनुसन्धानमा विकसित देशहरूले व्यापक विस्तार गर्दै आएका छन् । सिकासोम्मुख मुलुकका जनशक्ति प्रयोग गरी नयाँ, ज्ञान र प्रविधि विकास गरिरहेका छन् । विश्वमा कम्प्युटर, स्मार्ट फोनको प्रयोग बढेसँगै र गुगलएप्लेजस्ता ठूला डेटा सेन्टरमा भर पर्नु थालेपश्चात मानिसको दिमाग

देउडा सुटका	५४०५०१
लायन्स अर्घा	०९१-५४०२२
मिडिकल अस्पताल	०९१-५४०२२
कानिपुर सेन्टर	०९१-५४०२२
अर्घा अस्पताल	०९१-५४०२२
रामपुर अस्पताल	०९१-५४०२२
पारसी	०९१-५४०२२
तीर्थहवा	०९१-५४०२२
पासा	०९१-५४०२२
धारा रामपुर	०९१-५४०२२
सुनसरी/सिन्धुली	०९१-५४०२२
सुनसरी/अर्घाखाँची	०९१-५४०२२
सुनसरी/सिन्धुली	०९१-५४०२२

संस्थापक

संस्थापक

कला मनीएज्जन्

‘पुजार साकीमा अभिनय क्षमता प्रमाणित गरेकी छु’

अभिनेत्री अञ्जना बराइलीको पहिलो फिल्म हो ‘महापुरुष’। अडिसनमाफत छानिएको उनले अर्को फिल्म ‘पुजार साकी’को लागि भने अडिसन नै दिनुपर्ने। यो अडिसन भने ‘ब्यारेक्टर अडिसन’ थियो। त्यसो त निर्देशक दिनेश राउतका हेरेक फिल्ममा स्थापित कलाकारले पनि ब्यारेक्टर अडिसन दिने गर्छन्। जन्दाबन्दा उदाहरण ‘प्रकाश’को लागि अभिनेता प्रदीप खड्काले दिएको अडिसन हो। चर्चित गीत ‘धुमी धुमी’मा अञ्जनाले गरेको अभिनय हेरेर निर्देशक राउतले ‘पुजार साकी’मा उनलाई कास्ट गर्न सोच बनाएर कुरा अघि बढाएका थिए। ‘निर्देशकज्यूले कथा सुनाउने बित्तिकै यो फिल्म वास्तविकतामा आधारित भएकोले मैथिको चरित्र मैले गर्न पाए हुन्थ्यो जस्तो लाग्यो’ उनले भनिन्। त्यसपछि अञ्जनाले ब्यारेक्टर डिजाइन अनुसार मैया पात्रका लागि अडिसन दिइन्। अभिनयसंगी लुक टेस्टको पनि कुरा आएपछि उनले दुई पटक लुक टेस्ट दिइन्। ‘महापुरुष’मा पनि अडिसन दिएकाले अडिसन दिन मलाई गाह्रो भएन। तर पहिलो लुक टेस्टमा ब्यारेक्टरको टोन बढी डाक्रे भएको भन्ने कुरा आएपछि दोस्रो पटक लुक टेस्टमा पात्र भएपछि फिल्ममा जोडिएँ। अञ्जनाले सन्धिपढ्नु। ‘पुजार साकी’मा जोडिनु अघि नै उनले कीर्ती थिएटरमा एक महिनाको अभिनय कक्षा लिइसकेकी थिइन्। डेढ महिनाको कक्षा भए पनि ‘पुजार साकी’को बक्सस सुह भएकाले उनले एक महिनाको मात्र अभिनय कक्षा लिइन्। यो फिल्ममा अञ्जनाको जोडीको रूपमा आर्यन सिरदेल् छन्। आर्यन उनको साथै देखिको ‘कस्त’ हुन्। आफ्नै ‘कस्त’ग अनातिक्रमा जोडिन पाउँदा उनलाई उत्तिकै डर भएको छैन। ‘मैले धेरै फिल्ममा काम गरेको छैन। त्यसमाथि यो फरक विधाको नबजुनु विषय भइसकेपछि आफ्नो चरित्रलाई अफ

मज्जुत कसरी बनाउने भन्ने डर हुन्छ भन्छिन्, ‘आर्यन दाइले ‘तिमीलाई मसँग अभिनय गर्दा गाह्रो भइरहेको छ भने भन्नुभन्दा मलाई थप ऊर्जा प्राप्त हुन्थ्यो। मैले धेरै पटक रिटेक खिदा पनि उहाँ कहिल्यै रिसाउनुभएन। ‘यसै हुन्छ’ भन्दै डाइस दिनुहुन्थ्यो। सिनियर स्टार यति सरल हुन्छन् होला भने कल्पना समेत थिएन’ उनले भनिन्। फिल्ममा उनले कथित साकी सम्मुखको पात्रको रोल गरेकी छन्। उनको पात्र समाजले ठूलो जात भने गरेको अर्थात् ब्राह्मणको छोरालेसँग प्रेममा परेकी हुन्छिन्। तर, समाजले भने सम्बन्ध स्वीकार गर्न गाह्रो मान्छ। ‘त्यो सम्बन्धलाई दिगो सम्बन्धमा परिणत गर्न बेलासम्म के कति बाधा अड्कन आउँछन् र के कति संघर्ष गर्नुपर्छ भन्ने कुरा मेरो चरित्रले देखाउँछ। म समाजबाट दिएको पीडित, त्यसमाथि पुजारसँगको सम्बन्धका कारण समाजले बहिष्कार गरेपछि भन्नु पर्छिन् चरित्रमा छु’ आफ्नो भूमिकाबारे उनले भनिन्। अञ्जनालाई वर्कसपको बेला रिफ्ट पढेदेखि नै आफ्नो चरित्र किन यसरी दिएको भन्ने चिन्ता परेको थियो। त्यसै भएर उनले लेखक विकास सुवेदीलाई बारम्बार यही प्रश्न गरिरहन्थिन्। फिल्मको चरित्र भन्दा पनि अञ्जना भएर हेर्दा उनलाई ‘मलाई किन

यसो भूमिका दिइयो?’ भन्ने मनमा लाग्यो, हल्का रिस पनि उठेको थियो। अञ्जनाले यो फिल्ममा काम गर्नुभन्दा अघि जातीय विभेदका घटनाबारे नसुनेकी भने होइनन्। तर, किन यस्ता घटना हुन्छन् भन्ने कुरा रिफ्ट पढेपछि र वर्कसपमा बसेपछि मात्र थाहा पाइन्। ‘रिफ्ट पढ्दै जाँदा र रिफ्ट अनुसार दृश्य बनाइरहेँदा यहाँ पुगेर यतिको हिंसा हुने रहेछ भन्ने थाहा पाएँ। रिफ्टले यो सबै सहजै बुझाउँथ्यो। रिफ्ट पढिसकदा यहाँ हिंसाको अवस्था यसरी हेर्ने रहेछ भन्ने थाहा भयो’ उनले भनिन्। ‘महापुरुष’ हेरेका दर्शकले आफूलाई ‘पुजार साकी’मा अफ बढी मान्ने गर्नुभन्दा हुन्छ छिन्। ‘अञ्जनाले अवसर पाइनु भने काम गरेर देखाउँछिन् भन्ने कुरालाई मैले ‘पुजार साकी’मा प्रमाणित गरेकी छु। मेरो हकमा महापुरुष र पुजार साकीको मेरो पात्र फरक पात्र हुन्। फरक परिवेश, फरक चरित्रका कारण पनि दर्शकले मलाई माया गर्नुलेछ भन्नेमा विश्वस्त छु’ उनी भन्छिन्। विहीबार रिलिज हुने फिल्म ‘पुजार साकी’मा प्रदीप खड्का, पल शाह, परीक्षा लिम्बू लगायतको पनि प्रमुख अभिनय छ। सुवास मुसालले यो फिल्म निर्माण गरेका हुन्।

-नवनाथ बर डटकम

वृद्ध बनेका पलको प्रहरीसँग मुठभेडको रहस्य के हो ?

चकलेटी अभिनेताको रूपमा चिनिएका पल शाह प्रायः फिल्ममा घुम्नुमुखिले पात्र हिरोइनको वरि परि घुम्ने चरित्रमा देखिन्छन्। यसैले उनको छवि लभर ब्याडको रूपमा बनेको छ। चरित्रमा विविधता पत्किन सकेको आरोप खेपिनेका उनलाई फिल्म ‘पुजार साकी’ले भने नयाँ पहिचान दिलाउन सक्ने देखिन्छ। किनकि, यसमा उनले कौरअरमै पहिलोपटक फरक चरित्रमा निभाएका छन्। फिल्ममा उनी जातीय विभेदविषय संघर्ष गर्ने चरित्रमा छन्। सार्वजनिक भइसकेका टिजर र ट्रेलर हेर्दा उनको चरित्र विद्विही स्वभावको देखिन्छ।

बन्दुक भरेका उनको लुब्सर गेटअप ९० दशकको छ। उनको लुब्सले फिल्मप्रति नै दर्शकको चासो कौतुहलता बढाइरहेँदा मंगलबार सार्वजनिक दुईटा तस्वीरले धेरैलाई ‘सरप्राइज’ बनाएको छ। उक्त तस्वीर मा भनेर अनुमान प्रस्तुत छन्। पलले सामाजिक सञ्जालमाफत उनको सार्वजनिक गरेको तस्वीरमा उनको कपाल र दाढी सेतै फुलेको छ। आँखामा चश्मा छ। शिरमा ढाका टोपीर स्टकोट लगाएका उनलाई केही प्रहरीले समातेका छन्। अर, प्रहरीसँग उनको ठेलमठेल चलिरहेको छ। यो कुनै आन्दोलनको दृश्य देखिन्छ। टिजर र ट्रेलरमा युवा अवस्थामा देखिएका उनलाई फिल्ममा वृद्ध अवस्थामा पनि देखा सकिने यो तस्वीरले बुझाउँछ। पलले प्रहरीसँग मुठभेडको तस्वीर सार्वजनिक गर्दै लेखेका छन्, ‘मेरो करि अरमा महत्त्वपूर्ण फिल्म’ पुजार साकी ‘सावित हुनेमा हुन्छ छ। आज मैले

फिल्ममा मेरो अभिनयबाट यो तस्वीर सार्वजनिक गरेको छ। यसबाट लाग्दछै मेरो भूमिका कति गहनर अर्थपूर्ण छ भनेर अनुमान लगाउनु हुनेछ। यसअघि पनि तपाईंले मेरो चरित्र चित्रण हुने तस्वीरलाई लिएर देखाउनुभएको प्रेम मतुलनीय छ।’ यही विहीनीहरू अर्थात् वृद्ध जयन्तीबाट सार्वजनिक प्रदर्शनमा आउन लागेको फिल्ममा पलका साथै आर्यन सिरदेल्, प्रदीप खड्का, अञ्जना बराइलीर परीक्षा लिम्बू पनि मुख्य भूमिकामा छन्। दिनेशराउतको निर्देशन तथा विकास सुवेदीको लेखनरहेको फिल्मलाई संगीतकार समेतरेका सुभाष मुसाले निर्माण गरेका हुन्। सोमबारबाट फिल्मको मल्टीप्लेक्सहरूमा बुकिङ खुलिसकेको छ।

-फिल्मी बर डटकम

जब दयाहाडले आफ्नो कमजोरी थाहा पाए

दयाहाड राई, विपिन कार्की र सौगात मल्ल पछिल्लो दशकमा अभिनयमा अथक कहलिएका नाम हुन्। उनीहरूको ठूलाफ्यान फ्लोइड छ। त्यही अनुसार सिनेमामा काम गरिरहेका छन्। दर्शक र फिल्ममेकरबाट पनि त्यसै इज्जत पाइरहेका छन्। ठिक यही समय हिन्डिक नदीन सुब्बा भने चलचित्र उद्योगमा फुट्टु एबलै उभिन्छन् र भनिरहन्छन् थिएटरबाट आएका अभिनेताले नेपाली चलचित्रको अभिनय नै विगारे। यति मात्र पनि होइन, उनले नाम लिएर भनिरहे-दयाहाड, सौगात र विपिनजस्ता कलाकारले गर्दा नेपाली चलचित्रको अभिनय विग्रियो। नवीनको यो टिप्पणी स्वयं दयाहाडले पनि सुनिरहेका थिए। पहिलेका थिए। हेरिरेहेका थिए। आफ्नो नाम नै लिएर नवीनले गरेको टिप्पणी उनले थुप्रैपटक पढिसकेका थिए। ‘स्वाभाविक पनि थियो, म धेरै काम गरिरहेको थिएँ। त्यसैले पनि नवीन दाइलाई उदाहरण दिन मेरो नाम सजिलो पनि भइरहेको थियो।’ दयाहाड नवीनले आफूमाथि गरेको टिप्पणप्रति प्रतिक्रिया दिनुन्। दयाहाड नाटकको बाटो हौं सिनेमाको भन्दाछ चर्छम अभिनेता हुन्। उनले थिएटर सिके। नाटक गर्ने। त्यसैले अभिनयमा नाटकको स्फुटिन्छ थियो। त्यो स्वाभाविक पनि थियो। थिएटरबाट त्यहीँको अभिनयबारे बुझेर चलचित्रमा आँ। थिएटरको अभिनय जस्तो हुन्छ, त्यसै नाटकमा पनि गर्न थाले। जबकि, सिनेमाको अभिनय छुट्टै हुन्छ। यसमा धिनीहरू सिरियस भएरन भन्ने उनको भनाइ थियो। दयाहाड भन्छन्, ‘एकतिर धेरै काम गरेको हिंसाबले पनि र अर्को, धेरै सिनेमामा मुख्य चरित्रमा रहेको भएकाले पनि होला, उहाँले दिने धेरै उदाहरणमा म नै पर्येँ।’ भए, दयाहाड स्वयंले यो रिपलवाइज गरिरहेको विषय थियो। तर, त्यसलाई घटाउने वा हटाउने कसरी हुने पाउ थिएन। यसको ज्ञान र श्रोत पनि थिएन। आफ्नो ज्ञानबाट पनि कमी हुँदै गएको उनले महसुस गरिरहेका थिए। अकस्मात्तमा एउटा यस्तो दिन आयो, नवीन स्वयं दयाहाडसँग काम गर्न ठोकिए।

नवीनले दयाहाडलाई आफ्नो चलचित्रमा काम गर्न आग्रह गरे। अफनाबारे टीकाटिप्पणी गरिरहने निर्देशकसँग काम गर्न पाउनु केही नयाँ कुरा सिक्न पाइन्छ कि भनेर पनि हो। यो लोभले दयाहाड नवीनसँग काम गर्न रूची भए। नवीनले दयाहाडलाई आफ्नो सिनेमामा अनुबन्ध गराउने भएपछि एउटा टिप्पणले अभिनयमा दयाको कमजोरी र रिपिटेसनबारे टिपोट नै गर्न लगाए। त्यो टिप्पण उनको कमजोरी पोस्टआउट कस्तो नवीनलाई बुझायो। नवीनले ३० मिनेटको भिडियो नै बनाएर दयाहाडलाई बोलाएर देखाए। ‘मेरो कमजोरी अर्थात् रिपिटेसन कसरी भइरहेको रहेछ भनेर मेरा १५/२० वटा चलचित्र हेरेर त्यसबाट फुट्टु निकालेर जोडेर भिडियो नै बनाउनुभएको रहेछ,’ दयाहाड भन्छन्, ‘हामिले त्यो लामो भिडियो सँग बसेर हेर्यौं।’ भिडियो हेरेपछि दयाहाडले रिपलवाइज गरे, एउटा पूरै सिन एउटै मुडमा गर्दा रहेछ। त्यो थिएटरको स्फुटिइको प्रभाव रहेछ। ‘एउटै मुडमा अभिनय गर्दा को-एक्टरको मुड तथा क्यामेराको टाइमिङ नहिम्दा एकले अर्कोलाई रियायत गर्दा म त्यहीँको चरित्रभन्दा पनि दयाहाड राईका हिंसाबले ट्याक्न गर्दा रहेछ,’ उनी भन्छन्, ‘यसैले मेरो एकै किसिमको आदत र बर्द्धिस्वाइजेज आउँदो रहेछ।’ को-एक्टर, क्यामेराको मुड र टाइमिङ जस्तै होस्, आफ्नो सिन एउटै मुडमा सकी भन्ने लोभले काम गरिरहेको उनले पहिचान गरे। रथोस कोनो नै दिने सन्दर्भमा एकैखालको आदत आफ्ना धेरै सिनेमामा देखिएको उनले थाहा पाए। ‘म कसरी हिँड्छु, कसरी हात चलाउँछु, कसरी अरुलाई रियायत गर्छु, कसरी हेर्छु, एक

ठाउँबाट अर्को ठाउँमा कसरी जान्छु भनेर पोस्टआउट गरिएको थियो,’ दयाहाड भन्छन्, ‘थिएटरमा रिहर्सल गर्दागर्दा आदत हुन्छ। सिनेमामा धेरै रिहर्सल गर्दा मेकानिकम भइन्छ भनेर सामान्य ब्यक्तिमा बहोर काम गरिरहेको थिएँ। त्यति गर्दा पनि कलाकार दयाहाड राईले अभिनय गरिरहेँदा पनि दयाहाड राईको माइन्डले कन्ट्रोल गर्दा केही कुरा दोहोरिइरहेको रहेछ।’ नाटकमा एउटै इमोसनमा लामो सिनेमा अभिनय गरिरहेका कलाकारले चलचित्रमा पनि त्यही गर्नु। नाटकमा एउटै इमोसनमा एउटा सिन सकिन्छ। सिनेमामा एउटै सिनेमा एकपटक कट गरेपछि इमोसन होल्ड गरेर राखेर को-एक्टरको इमोसन र क्यामेराको टाइमिङ र एंगलसँगै रियायत गर्नुपर्छ। त्यो कमी मात्र भइरहेको थियो। आर्मीनिश्चयले यसो होइन, यस्तो गर्न भनेरन। कलाकारले पनि आफूले जाने बुझेको गर्दै गए। त्यही नै अभ्यास हुँदै गयो। नवीनले यस्तैयस्तो कुरा बुझ्नुका लागि थिए। भइरहेको के रहेछ र के हुनुपर्छ यो दयाहाडले बुझे। अब यो कमजोरीलाई नदीहोप्याउने के गर्ने? यसका निमित्त उनले काम गर्नुपर्ने भयो। यसका लागि मान्छे नै अर्कै हुनुपर्ने भयो। अर्कै मान्छे कसरी हुने? कसैलाई देखेको वा अन्वरवेसन ‘अवलोकन’ गरेको आधारमा चरित्रमा इन्पुर्णथियो। सतही अन्वरवेसनले मात्र नपुग्ने भयो। त्यसपछि आफूले भोग्नुको विकल्प थिएन। अन्वर अभिनेताले चरित्रमा रूपान्तरण हुन गर्न प्रक्रिया पनि यही नै हो। दयाहाड भोग्नुमा थिए। सिनेमाको छयांक त्यही थियो। उनले बाँस काट्न थाले। तामाबाँसको चोया काट्न थाले। डोको र चित्रा बुन थाले। ‘आफै चोया काट्दा त्यसलाई कति माया गरिदो रहेछ त्यो रिदममा रूची भए। नवीनले दयाहाडलाई आफ्नो सिनेमामा अनुबन्ध गराउने भएपछि एउटा टिप्पणले अभिनयमा दयाको कमजोरी र रिपिटेसनबारे टिपोट नै गर्न लगाए। त्यो टिप्पण उनको कमजोरी पोस्टआउट कस्तो नवीनलाई बुझायो। नवीनले ३० मिनेटको भिडियो नै बनाएर दयाहाडलाई बोलाएर देखाए। ‘मेरो कमजोरी अर्थात् रिपिटेसन कसरी भइरहेको रहेछ भनेर मेरा १५/२० वटा चलचित्र हेरेर त्यसबाट फुट्टु निकालेर जोडेर भिडियो नै बनाउनुभएको रहेछ,’ दयाहाड भन्छन्, ‘हामिले त्यो लामो भिडियो सँग बसेर हेर्यौं।’ भिडियो हेरेपछि दयाहाडले रिपलवाइज गरे, एउटा पूरै सिन एउटै मुडमा गर्दा रहेछ। त्यो थिएटरको स्फुटिइको प्रभाव रहेछ। ‘एउटै मुडमा अभिनय गर्दा को-एक्टरको मुड तथा क्यामेराको टाइमिङ नहिम्दा एकले अर्कोलाई रियायत गर्दा म त्यहीँको चरित्रभन्दा पनि दयाहाड राईका हिंसाबले ट्याक्न गर्दा रहेछ,’ उनी भन्छन्, ‘यसैले मेरो एकै किसिमको आदत र बर्द्धिस्वाइजेज आउँदो रहेछ।’ को-एक्टर, क्यामेराको मुड र टाइमिङ जस्तै होस्, आफ्नो सिन एउटै मुडमा सकी भन्ने लोभले काम गरिरहेको उनले पहिचान गरे। रथोस कोनो नै दिने सन्दर्भमा एकैखालको आदत आफ्ना धेरै सिनेमामा देखिएको उनले थाहा पाए। ‘म कसरी हिँड्छु, कसरी हात चलाउँछु, कसरी अरुलाई रियायत गर्छु, कसरी हेर्छु, एक

-नवनाथ बर डटकम

आज युगकविको सम्मना गरिंदै

पाल्पा, जेठ ८/ युगकवि सिद्धिचरण श्रेष्ठको ११३ औं जन्म जयन्ती आज मनाइँदछ । विसं १९६९ साल जेठ ९ गते आजकै दिन ओखलढुङ्गामा उनको जन्म भएको थियो । उनको जन्म जयन्तीको अवसरमा श्रेष्ठको योगदान सम्मना गर्दै जन्म जयन्ती मनाउन लागिएको हो ।

विगतका वर्षमा जसै यस वर्ष पनि विविध साहित्यिक कार्यक्रम गरेर सिद्धिचरणको जन्म जयन्ती मनाउन लागिएको हो ।

युगकवि नेपाली साहित्यमा स्वच्छन्दतावादी काव्यधारका प्रवर्तक मानिन्छन् । उनी नेपाल भाषामा कविरत्नाका रुपमा पनि चिनिन्थे । उनले आफ्नो जीवनको साठे दशक साहित्य साधनाका सन्दर्भमा फुटकर कविता, गीत, खण्डकाव्य, नाटक, पद्यनाटक, कथा, निबन्ध, समालोचना, यात्रा संस्मरणलगायत

विद्यामा सफलतापूर्वक क्लम चलाएका थिए । उनका 'भैरो प्यारो ओखलढुङ्गा', 'निर्भर', 'भीमसेन थापा', 'शबरी', 'जूनकीरी' लगायत मर्मस्पर्शी रचना सवधिक चर्चामा छन् । उनीका कविता संग्रह 'भैरो प्रतिविम्ब', 'कोपिला', 'कुहुरो र घाम' लगायत खण्डकाव्य 'उर्वशी', 'ज्वानमारा शैल', 'अंसु' लगायत कृति छन् । युगकविको २०४९ साल जेठ २२ गते निधन भएको थियो ।

खेलकुद समाचार

राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्को मिसन २०२६ अन्तर्गत खेल थप

काठमाडौं, जेठ ८/राष्ट्रिय खेलकुद परिषद् (राखेपले मिसन-२०२६ अन्तर्गत दोस्रो चरणमा राष्ट्रिय टोली तयारीको विशेष प्रशिक्षणका लागि पाँच वटा खेल थप गरेको छ । यसअघि पहिलो चरणमा पनि पाँच खेल समावेश गरिएका थिए । राखेपका सदस्य-सचिव टङ्कलाल घिसिङका अनुसार थप गरिएका खेलमा महिला कबड्डी, महिला भलिबल, भारोत्तोलन, कुस्ती र एथलेटिक्स रहेका छन् ।

मिसन-२०२६ अन्तर्गत पहिलो चरणको विशेष प्रशिक्षणमा रहेका खेलाडी र प्रशिक्षकका लागि आयोजित कार्यक्रममा घिसिङले दोस्रो चरणमा ५२ खेलाडी र १० प्रशिक्षकलाई समावेश गरिएको जानकारी दिए । कबड्डी र भलिबलमा १२-१२, भारोत्तोलन र कुस्तीमा पाँच-पाँच तथा एथलेटिक्समा चार-चार पुरुष र महिला खेलाडीलाई समावेश गरिएको छ । पहिलो चरणमा कराते, तेक्वान्दो, उजु, जुडो र बक्सिङका ५० खेलाडी तथा १० प्रशिक्षक यतिवेला तयारी प्रशिक्षणमा छन् । जापानमा हुने २० औं एसियाली खेलकुद तथा त्यसअगाडि हुने विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय प्रतियोगितालाई ध्यान दिएर राखेपले २०८० माघ १५ गतेदेखि मिसन-२०२६ अन्तर्गत पहिलो चरणमा पाँच खेल समावेश गरी राष्ट्रिय टोली तयारीको विशेष प्रशिक्षण थालेको थियो ।

अर्थ/कपॉरेट समाचार

सुनको मूल्य घट्यो

पाल्पा, जेठ ८/सुनको भाउ उच्चप्रतिताला १ लाख ४१ हजार ८८ मंगलबार तोलामा १ हजार २ सय ४० रुपैयाँ घटेको छ । चाँदीको भाउ पनि नेपाल सुनचाँदी व्यवसायी तालामा ५५ रुपैयाँ घटेको छ । महासंघले यस दिनका लागि सुनको मूल्य प्रतिताला १लाख ४० हजार ६ सय ४० रुपैयाँ तोकेको छ । यसअघि १ हजार ८ सय ८५ रुपैयाँ कायम अधिल्लो दिन सुनको भाउ हालसम्मकै भएको छ ।

एमाले पाल्पाको...

...एमालेले शासोधित विधानमा आगामी अधिवेशनबाट नेतृत्वमा आउने आकांक्षी राखेका व्यक्तिहरू वडा कमिटीबाट प्रतिनिधी भएर आउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

अधिवेशनको उद्घाटन शत्रुमा पार्टी अध्यक्ष केपी शर्मा ओली आउने एमाले जिल्ला अध्यक्ष घिमिरेले बताए । १० औं अधिवेशनबाट पार्टी अध्यक्षको लागि वर्तमान सचिव रामजी पोखरेल र पूर्व पार्टी सचिव ओमबहादुर घर्तिमगर आ-आफ्नो तयारीमा जुटेका छन् । दुवै उम्मेदवारहरूले आफ्नो जित सुनिश्चित रहेको भन्दै अधिवेशन प्रतिनिधीहरूसँग मतदानको लागि फोन

तथा भेटघाटलाई तिव्र बनाएका छन् । पार्टीमा वर्तमान सचिवको जिम्मेवारी निर्वाह गर्दै आएका पोखरेलले संगठन चलाएको सचिवको हैसियतले स्वभाषिक रुपमा अध्यक्षमा सर्वसम्मत रुपमै आफ्नै पाउनु पर्ने बताए ।

सर्वसम्मत नभएपनि चुनावी प्रतिष्पर्धा हुँदा पनि युवादेखि दलित, जनजाति, महिला, पाका पुस्तासम्म सबैको रोजाईमा रामजी पोखरेल भएकोले अत्याधिक मत ल्याएर अध्यक्ष पदमा विजयी हुने अध्यक्षका उम्मेदवार पोखरेलले बताए । अध्यक्ष पदका अर्का उम्मेदवार घर्तिले लामो समयसम्म पार्टी सचिव भएर काम गरेको,

कार्यकर्ताहरूको समस्या तथा मनोभावना बुझेको, सबैपक्षलाई समेटेर लैजाने क्षमता भएकाले पार्टीकार्यकर्ता तथा नेतृत्व वर्गले ओम घर्तिलाई नै सर्वसम्मत रुपमा अध्यक्ष बनाउनेमा आफु दुबक रहेको बताए । निर्वाचन भईहालेमा पनि कार्यकर्ताहरूको पहिलो रोजाई नै घर्ती रहेकाले आफ्नो जित सुनिश्चित रहेको अध्यक्ष पदका उम्मेदवार घर्तिले बताए ।

एमाले जिल्ला नेतृत्वदेखि प्रदेश तथा केन्द्रिय तहले भने नेतृत्वमा जो सुकै आउने परिस्थिती बने पनि सर्वसम्मत रुपमा नेतृत्व चयनको लागि विविध पक्षबाट छलफल तथा बैठकहरू भईरहेको बताएका छन् ।

सामाजिक सञ्जालको दुरुपयोगबारे सचेत रहौं

- आफुले प्रयोग गर्ने फेसबुक, टि्वटर, ईन्स्टाग्राम लगायतका सामाजिक संजालको एकाउन्ट प्रयोग पश्चात लगआउट गरौं,
- अरुलाई आफ्नो एकाउन्टको पासवर्ड थाहा नदिऔं,
- साथीभाई वा अन्यको फोटो तथा भिडियो खिच्नु अघि र सामाजिक सञ्जालमा राख्नु अघि अनुमति लिऔं,
- अपरिचित व्यक्तिको साथी बन्ने प्रस्ताव आए अस्वीकार गरौं,
- सामाजिक सञ्जालमै चिनेको भ्रमा बोलाएको ठाउँमा भेट्न नजाउँ,
- सामाजिक जीवनमा गर्न नमिल्ने काम तथा व्यवहार सामाजिक सञ्जालमा नगरौं,
- सामाजिक सञ्जालमा देखिएका भ्रामक, आधिकारिकता नभएका सूचना सन्देश, फोटो तथा भिडियो शेयर नगरौं,
- कसैको मर्यादा, प्रतिष्ठा तथा सम्मानमा आँच आउने खालका सूचना तथा सन्देश पोस्ट वा शेयर नगरौं,
- शोकास्पद तथा अशोभनीय सन्देश प्राप्त भए प्रतिवाद गरौं र रेकर्डको लागि सुरक्षित राखौं,
- सामाजिक सञ्जालको उपयोगमा सचेत बनौं र त्यसबाट हुनसक्ने अपराधिक क्रियाकलाप निवन्धन गरौं ।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय
राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल

मनको आवाज.....

'नाम पनि यूनिक, कम पनि यूनिक'

यूनिक एफ.एम. ६८.३ मेगाहर्ज

विज्ञापनको लागि सम्पर्क :

यूनिक शोसियल कम्युनिकेशन प्रा.लि.

तानसेन, पाल्पा

०७५-५३१८६८, ५३१८६६

E-mail

news.uniquefm@gmail.com

www.uniquefm942.com

नाम, थर, जन्ममिति एउटै भएको सूचना

पाल्पा जिल्ला साविक सोमदी गा.वि.स. वडा नं. ५ हाल रैनादी छहरा गाउँपालिका वडा नं. २ निवासी भारतीय भूपू. सैलिक नं. ५७५८३५५ K का राम बहादुर (ना.प्र मा गोविन्द बहादुर सोम) को श्रीमति तथा छोरारहको विवरण नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्र र पेंसन अभिलेखमा फरक परेको भएता पनि व्यक्ति एउटै भएको तपशिल बमोजिमको पारिवारीक विवरण सहित नाता प्रमाणित गरिन्छ ।

नागरिकतामा भएको :	नाम बर : गोविन्द बहादुर सोमै
जन्म मिति : २०१०/०९/२२	पेंसन् पहामा भएको :
नाम बर : राम बहादुर	जन्म मिति : सन् १९५८/०८/२२
श्रीमतिको नाम बर : सावित्री सोमै (नागरिकतामा)	जन्म मिति : २०२०/०८/०१
श्रीमतिको नाम बर : सावित्री देवी थापा (पेंसन्पहामा)	जन्म मिति : सन् १९६३/०९/१५
छोराको नाम बर : भिम बहादुर सोमै (नागरिकतामा), (विवाहित)	जन्म मिति : २०४०/०५/१०
छोराको नाम बर : भिम बहादुर थापा (पेंसन्पहामा)	जन्म मिति : सन् १९८३/०९/१५
छोराको नाम बर : ज्ञानेश्वर सोमै (नागरिकतामा), (विवाहित)	जन्म मिति : २०४५/१२/०७
छोराको नाम बर : जंग बहादुर थापा (पेंसन्पहामा)	जन्म मिति : सन् १९८८/०४/२०

बक्यौता महशुल बारे अत्यन्त जरुरी सूचना

प्रस्तुत विषयमा यस तानसेन खानेपानी उपभोक्ता समितिबाट धारा जडान गरी खानेपानीको आपूर्ति नियमित प्राप्त गरिरहनुभएका केही उपभोक्ताहरूबाट नियमित खानेपानी महशुल नबुझाउनु भएकोले बुझाउनको लागि गत मिति २०८०/१०/०३ र २०८०/११/२० मा पटक-पटक पत्राचार गरिएको तर महशुल भुक्तान गर्न नआएकाले उपभोक्ता समितिको मिति २०८१ बैशाख २६ गते बसेको कार्य समितिको बैठकले अन्तिम एक पटकको लागि आगामी जेठ २५ गतेसम्म बक्यौता महशुल भुक्तानी गर्न उपभोक्ताहरू माफ यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ । तीकिएको समय भित्र बक्यौता महशुल भुक्तानी गर्न नआएमा नियमानुसार धाराको लान्डन बन्द गरिने पनि सूचित गरिन्छ ।

अबुबरोधक
तानसेन खानेपानी उपभोक्ता समिति
तानसेन, पाल्पा

हरेक प्रहरका ताजा समाचारका लागि www.shitalpati.com क्लिक गर्नुहोस् ।

जयजयचैतना दैनिकको आधिकारीक वेबसाईट

शितलपाटी .कम

www.shitalpati.com डिजिटल पत्रिका